

STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE: VISOKOŠKOLCI ZA SADA ZADOVOLJNI, P

POSLO ZA ZADRŽALO 48% PRIPRAVNIKA

Iako podaci ukazuju da program ima brojne prednosti po pitanju zapošljavanja visokoškolaca, poslodavci skreću pažnju na problem nedostataka ključnih znanja i vještina svršenih studenata

✉ **Marina Ilić**

Poslodavci su za Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem, koji se organizuje po šesti put iskazali veliko interesovanje za učešće, raspisavši više od 11.000 radnih pozicija. Kako su Vikend novinama saopštili iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (ZZZCG), uobičajeno, najviše se traže ekonomisti i pravnici.

“Program stručnog osposobljavanja visokoškolaca ima za cilj da mladim visokoobrazovanim ljudima pruži mogućnost sticanja znanja, vještina za samostalno obavljanje poslova u nivou obrazovanja, s druge strane poslodavcima je omo-

gućeno da neposredno sagledaju kompetentnost učesnika programa i lica za koja ocjene da imaju ili su stekla odgovarajuća znanja i vještine, zaposle”, napominju u ZZZCG.

■ DOPRINOS SMANJENJU NEZAPOSLENOSTI VISOKOŠKOLACA

Kako ističu, Program, za čiju je realizaciju do sada opredijeljeno 44 miliona eura iz državnog budžeta, u suštini, doprinosi smanjenju nezaposlenosti visokoškolaca.

“Od 14.252 korisnika Programa, uključenih minule četiri godine, njih 6.865 je nastavilo radni angažman i nalazi se na evidenciji Poreske uprave kao

Najviše novca uloženo 2013.

Sredstva koja su opredijeljena za realizaciju programa u 2012/13. godini, iznosila su 10 miliona eura, naveli su iz ZZZCG.

“Za 2013/14. godinu opredijeljena su sredstva u iznosu od devet miliona eura. Za 2014/15. godinu opredijeljena su sredstva u iznosu od 8,5 miliona eura. Za 2015/16. godinu opredijeljena su sredstva u iznosu od 8,5 miliona eura. Za 2016/17. godinu opredijeljena su sredstva u iznosu od osam miliona eura”, saopštili su iz ZZZCG.

lica za koja se uplaćuju porezi, prirezi i doprinosi. Oko 48 odsto korisnika je nastavilo da radi kod poslodavaca kod kojih su se osposobljavali ili kod drugih”, kazali su u Zavodu.

I koordinatorka programa i generalna direktorica Direktorata za visoko obrazovanje Ministarstva prosvjete Mubera Kurpejović za VN potvrđuje da Program ima višestruke koristi za visokoškolce.

“Prethodno sprovedena istraživanja su pokazala da Program doprinosi realizaciji ključnog cilja koji se tiče podrške mladim visokoškolcima za sticanje praktičnih znanja, zapošljavanju, kao i generalno povećanju zapošljivosti mladih. Informacije koje se dobijaju

“**Od 14.252 korisnika Programa, uključenih minule četiri godine, njih 6.865 je nastavilo radni angažman i nalazi se na evidenciji Poreske uprave kao lica za koja se uplaćuju porezi, prirezi i doprinosi. Oko 48 odsto korisnika je nastavilo da radi kod poslodavaca kod kojih su se osposobljavali ili kod drugih**”

kroz Program su dobar input u koncipiranju upisne politike na institucionalnom i državnom nivou”, naglašava Kurpejović.

OSLODAVCI TRAŽE UVOĐENJE KRITERIJUMA ZA UČEŠĆE U PROGRAMU

PODACI O UČESNICIMA

2012/13.

Program je obuhvatio 4.211 visokoškolca sa stečenim visokim obrazovanjem, i to 2.418 u javnom, a 1.793 u privatnom sektoru. Poslodavci su oglasili potrebu za 5.317 mjesta. Program je uspješno završilo 3.945 korisnika.

2013/14.

Programom su obuhvaćena 3.744 pripravnika, od kojih u 1.575 u javnom, a 2.169 u privatnom sektoru. Program je uspješno završilo 3.479 učesnika. Poslodavci su oglasili potrebu za 5.800 visokoškolca.

2014/15.

godini program je realizovan za 3.458 visokoškolca, od kojih 1.475 u javnom, a 1.983 u privatnom sektoru. Program je uspješno završilo 3.555 učesnika. Poslodavci su izrazili potrebu za 6.930 korisnika.

2015/16.

godini program je obuhvatio 3.519 visokoškolca, od kojih u javnoj upravi 1.703, a u privatnom sektoru 1.816 učesnika. Poslodavci su oglasili potrebu za 9.014 lica.

2016/17.

godini, 3.274 visokoškolca je dobilo priliku da se stručno osposobi, od kojih u javnoj upravi 1.494, a u privatnom sektoru 1.780 učesnika. Poslodavci su oglasili potrebu za 9.173 lica.

VIŠE OD 90 ODSTO KORISNIKA BI PREPORUČILO PROGRAM

Samo u okviru petog ciklusa Programa 3.274 lica je dobilo priliku da se stručno osposobljava, navodi Kurpejović.

“Za Program 2016/2017. godine poslodavci su iskazali izuzetno veliko interesovanje, što je rezultiralo oglašavanjem 9.173 slobodna mjesta za stručno osposobljavanje, dok je ukupan broj lica sa stečenim visokim obrazovanjem koji se prijavio za učešće u Programu 3.439”, predočila je ona. Kurpejović naglašava da o uspješnosti programa govore i ankete korisnika o samom Programu.

“Analiza je pokazala da su korisnici uglavnom zadovoljni dodijeljenim poslodavcem i da su potpisali Ugovor o stručnom osposobljavanju, kao i da imaju mentora, da su upoznati sa svojim zaduženjima u potpunosti ili djelimično, da samostalno obavljaju zadatke. Više od 90 odsto korisnika bi ovaj Program preporučilo i narednim generacijama”, rekla je Kurpejović.

Međutim, poslodavci različito komentarišu rad visokoškolca, neki su zadovoljni, neki nijesu. Takođe, ono što često zamjeraju je to što, za poslodavce koji zadržavaju pripravnike nakon osposobljavanja, nijesu predviđene finansijske olakšice u poslovanju.

NEMA BENEFITA ZA POSLODAVCE

“Program pruža mogućnost poslodavcima da svršene visokoškolce koji se stručno osposobljavaju u njihovoj firmi obuču u skladu sa sopstvenim potrebama i na taj način dobiju kadar koji će moći da odgovori na zahtjeve određenog radnog mjesta u njihovoj kompaniji. Nažalost, kada je riječ o benefitima u smislu poreskih olakšica, poslodavci nisu sub-

U toku prijave visokoškolca

Prijave visokoškolca za Program stručnog osposobljavanja počele su u srijedu. Pravo na stručno osposobljavanje imaju, kako su pojasnili iz Zavoda, lica sa stečenim visokim obrazovanjem koja nemaju radno iskustvo u određenom nivou obrazovanja i na evidenciji su Zavoda za zapošljavanje.

“U evidenciji nezaposlenih trenutno se nalazi 1.326 diplomaca bez radnog iskustva, koji bi mogli ući u program. No, ta brojka nije konačna, biće veća do isteka roka prijavljivanja svršenih studenata. U toku je nostrifikacija brojnih diploma stečenih na obrazovnim ustanovama van Crne Gore”, po-

jašnjavaju u ZZZCG.

Podsjećamo, stručno osposobljavanje korisnika traje devet mjeseci i priznaje se kao radno iskustvo u trajanju od 12 mjeseci i kao uslov za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita sa stečenim visokim obrazovanjem.

“Korisnik za vrijeme stručnog osposobljavanja ima pravo na mjesečnu novčanu naknadu u neto iznosu od 50 odsto prosječne neto zarade u Crnoj Gori u godini koja prethodi zaključivanju ugovora o stručnom osposobljavanju, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike”, dodaju u ZZZCG.

vencionisani za zapošljavanje visokoškolca nakon stručnog osposobljavanja. Samo je u slučaju prve generacije Programa

stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem postojala ta mogućnost za poslodavce, tj. poslo-

vac je imao pravo na subvencije u skladu sa tada važećom Uredbom o subvencijama za zapošljavanje određene kategorije nezaposlenih lica”, objasnili su za VN iz Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG).

Oni napominju da ono što se često pogrešno interpretira kada se govori o programu je da je ovdje riječ u stručnom osposobljavanju, a ne radnom odnosu.

“Poslodavac dakle, nije u obavezi da zaposli osobu koja se kod njega stručno osposobljavala, već je njegova obaveza u skladu sa Zakonom da omogući i podrži proces njenog stručnog osposobljavanja. Mišljenja smo da će svaki odgovoran poslodavac, ukoliko mu to ekonomske prilike dozvole a potrebe poslovanja iziskuju, i ukoliko je naravno zadovoljan učinkom mlade osobe koja se stručno osposobljavala u njegovoj firmi, tu mladu osobu i zaposliti. Drugo, legitimno je pravo poslodavca da, u postojećem poslovnom ambijentu u Crnoj Gori, na svaki na-

čin nastoji da smanji troškove poslovanja, tako da je prirodno što Program vidi kao podršku u ovom smislu – ne nikako u smislu pronalazjenja „jeftine radne snage“ već u smislu da mu omogući da tokom devet mjeseci identifikuje i izgradi dobar stručan kadar uz smanjenje ulaganja”, kazali su u UPCG.

NEDOSTATAK KLJUČNIH ZNANJA I VJEŠTINA IZ STRUKE

Prema posljednjim podacima Ankete poslodavaca 2016/17. koju sprovodi ZZZCG, poslodavci smatraju da mladi ljudi imaju koristi od programa stručnog osposobljavanja. Takođe, kao glavni nedostatak kod mladih ljudi koji se stručno osposobljavaju u njihovim preduzećima navode nedostatak ključnih znanja i vještina iz struke.

“I pored pozitivne namjere, Program stručnog osposobljavanja nije bez mana i to je u proteklih nekoliko godina isticano od više zainteresovanih strana. Unija poslodavaca je u više navrata sugerisala da je potrebno mijenjati Zakon, i preciznije urediti pitanja poput: kriterijuma za učešće poslodavaca u Programu, način selekcije svršenih visokoškolca, međusobna prava i obaveze strana učesnika u programu (dakle, poslodavaca i korisnika programa)... Posebno važnom smatramo opsežnu evaluaciju efekata sprovođenja programa kojom bi se utvrdile njegove prednosti i nedostaci i potvrdila njegova opravdanost u odnosu na uložena (značajna) finansijska sredstva”, zaključuju u Uniji poslodavaca.

Unija poslodavaca je u više navrata sugerisala da je potrebno preciznije urediti pitanja kriterijuma za učešće poslodavaca u Programu, način selekcije svršenih visokoškolca...

